GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad E

Onderwerp	Bespreeknotitie - uitgangspunten Energiesysteem 2050		
Portefeuillehouder	Willemijn Punte-Zwart agendaletter (E)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	6 november 2026
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2600029413

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De uitgangspunten voor de opdracht Energiesysteem 2050 vast te stellen, zoals beschreven in bijgevoegde *Bespreeknotitie - uitgangspunten Energiesysteem 2050*

Inleiding en voorgeschiedenis
In de herijking van de energievisie, door de Enschedese gemeenteraad vastgesteld op 12 mei 2025, is aangekondigd dat de Gemeente Enschede gaat werken aan een energiesysteemvisie. De keuze hiervoor is nog eens terug te vinden in een collegebesluit van 6 mei 2025. De vigerende energievisie en actualisatie loopt in 2030 af. In het kort is het doel van de energiesysteemvisie vorm te geven aan de energietransitie tussen 2030 en 2050 én de samenhang tussen energie en andere ruimtelijke ontwikkelingen inzichtelijk te maken.

In dit voorstel wordt een beschrijving gegeven van wat een dergelijk visiedocument inhoudt en wat het doel ervan zou moeten zijn. Met dit voorstel worden vijf uitgangspunten ter vaststelling aangeboden. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de bijgevoegde bespreeknotitie - uitgangspunten Energiesysteem 2050.

Terminologie en juridische vorm
‘Energiesysteemvisie’ was een werktitel. Onder de omgevingswet bestaat er geen andere visie dan de omgevingsvisie. Daarom wordt vanaf nu de naam (het) Energiesysteem 2050 (hierna ook: ES2050) voor dit project gebruikt. Welke vorm het product krijgt waarin dit project zal resulteren (bijvoorbeeld een programma onder de omgevingswet), moet nog worden bepaald. Het ligt voor de hand om dit samen met het warmteprogramma een plek te geven in een nog te vormen omgevingsprogramma Energie. In eerdere stukken werd ook wel eens gesproken over een ‘(energie)structuurvisie’. Hier gaat het om hetzelfde stuk/project als de energiesysteemvisie die in de geactualiseerde Energievisie wordt genoemd.

Aanleiding
De gemeente Enschede staat de komende decennia voor een aantal grote ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen. Het gaat dan niet alleen om de verduurzamingsopgaven waarmee de energietransitie vaak in verband wordt gebracht. Maar bijvoorbeeld om het bouwen van nieuwe woonwijken, de ontwikkeling van bedrijventerreinen, het verbeteren van de bereikbaarheid en het vergroenen van de leefomgeving. Deze opgaven staan duidelijk beschreven in de omgevingsvisie die in 2025 door de Enschedese gemeenteraad is vastgesteld. Een groot deel van deze opgaven vraagt, naast ruimte, energie. Daar komt nog bij dat voor de energietransitie, waarvoor de ontwikkelingen op de lange termijn nog niet in detail zijn uitgewerkt, ook ruimte nodig is. Om deze verschillende vragen aan ruimte en energie beter op elkaar af te kunnen stemmen, is een toekomstperspectief op het Enschedese energiesysteem nodig. Het doel van ES2050 is om zo’n perspectief te geven en het mogelijk maken de verschillende ruimteclaims beter tegen elkaar af te wegen.

De energietransitie is een doel op zich, maar vormt ook een randvoorwaarde voor vrijwel alle andere maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen. Bij de realisatie van ruimtelijke opgaven zoals woningbouw en bedrijventerreinen stel de aanwezige en beschikbare energievoorziening stevige randvoorwaarden. Voor de realisatie van zulke projecten is een stabiel en betrouwbaar energiesysteem immers essentieel. Dit wordt de laatste jaren steeds meer benadrukt door de netcongestieproblematiek. Daarnaast speelt natuurlijk ook de nationale doelstelling van een fossielvrij energiesysteem hierin nog een belangrijke rol. Ook Enschede zal hierin mee moeten bewegen. De energietransitie vraagt bovendien om steeds meer ruimte, zo blijkt ook uit de Energievisie die de provincie Overijssel in 2025 heeft vastgesteld. Het is belangrijk dat deze ruimtevraag

zorgvuldig wordt afgestemd op andere ruimteclaims. Door nu al vooruit te kijken naar de periode na 2030, kunnen we voorkomen dat keuzes die we vandaag maken toekomstige mogelijkheden voor andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven beperken.

Energiesysteem 2050 biedt een integrale blik op deze opgaven. Het doel van ES2050 is om tijdig richting te geven aan keuzes, zodat toekomstige energie-infrastructuur, woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit en groen beter op elkaar zijn afgestemd en op de mogelijkheden en beperkingen van het energiesysteem in Enschede.

Deze uitgangspunten worden nader toegelicht in de bijgevoegde Bespreeknotitie - Uitgangspunten Energiesysteem 2050.

____ Bespreeknotitie met Uitgangspunten ____
Als eerste stap in dit traject, zijn er vijf uitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten dienen als leidende principes bij de inhoudelijke uitwerking van Energiesysteem 2050. De gemeenteraad wordt gevraagd om deze uitgangspunten vast te stellen. Deze uitgangspunten worden, samen met verdere achtergrondinformatie en context, toegelicht in de aan dit voorstel toegevoegde *Bespreeknotitie met uitgangspunten.*

De vijf uitgangspunten zijn:
1. *We werken aan een robuust, betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem*
2. *We benutten ruimte optimaal en denken vroegtijdig na over de ruimteclaim van het energiesysteem*
3. *We werken aan een betaalbaar energiesysteem waarin iedereen mee kan doen*
4. *We streven naar regionale samenwerking en dragen eerlijk bij aan de energietransitie*
5. *Lokale kansen worden zo veel mogelijk benut*

____ Proces ____

Proces
Voor het opstellen van Energiesysteem 2050 moet een aantal stappen worden doorlopen. Globaal zijn dit de volgende;

1. Vaststellen van uitgangspunten
2. Opstellen van toekomstbeelden
3. Deze toekomstbeelden gebruiken voor het opstellen van een meest voordehand liggend toekomstscenario met no-regret keuzes.
4. Dit toekomstscenario gebruiken voor het opstellen van ontwikkelpaden richting 2050, met logische tussenstappen
5. Het vaststellen van Energiesysteem 2050

Met het vaststellen van de uitgangspunten wordt processtap 1 afgerond. Deze aanpak sluit aan bij de werkwijze van de Provincie Overijssel en andere gemeenten die werken aan een energiesysteemvisie, zoals Arnhem met haar programma Energie voor Arnhem.

Stappen 2 tot en met 4 zullen in Q4 van 2026 en in de loop van 2027 uitgewerkt worden. De precieze aanpak hiervoor moet nog worden bepaald. Hierover zal de Raad op een later moment worden geïnformeerd, bijvoorbeeld in een technische sessie.

In de toekomstbeelden gaat het om a) een doorvertaling van de ambities en doelstellingen die wij als gemeente kennen, b) een doorvertaling van het landelijk, provinciaal en regionaal energiebeleid en wat dit voor gemeente Enschede zou kunnen betekenen, c) een verkenning van de technische kansen en mogelijkheden om in de Enschedese energiebehoefte te voldoen en d) een verkenning van de huidige stand van zaken, doorgetrokken tot 2050. Deze vier toekomstbeelden samen zullen worden gebruikt om het toekomstscenario en de ontwikkelpaden in respectievelijk stappen 3 en 4 op te stellen.

MER en participatie
Tot slot moet nog worden bepaald of Energiesysteem 2050 MER-plichtig is en of, en op welke manier, er inspraak mogelijk zal zijn voor de energiesysteemvisie. Zoals eerder al werd genoemd is het type product nog niet bepaald en dit is hier sterk van afhankelijk. Deze afweging wordt daarom meegenomen in de aanpak die wordt opgesteld voor processtappen 2 t/m 4. Naar verwachting is hier in stap 2, wanneer de toekomstbeelden opgesteld worden, al meer duidelijkheid over.

Zoals hierboven al werd genoemd, zal er bij het plan van aanpak dat wordt opgesteld voor de volgende processtappen, ook een participatieaanpak op worden geleverd. Als onderdeel hiervan wordt verkend of een communicatie- of informatiecampagne nodig is omtrent dit proces.

Publieksvriendelijke samenvatting
Voor nieuwe woningen, bedrijven, vervoer en andere ontwikkelingen in Enschede is energie nodig. Maar ruimte en capaciteit op het energienet zijn beperkt. Daarom moeten we nu al nadenken over de energievoorziening die de stad richting 2050 nodig heeft.

Dat doet de gemeente met *Energiesysteem 2050*. Hierin brengen we keuzes over energie en ruimte met elkaar in samenhang. De gemeenteraad wordt nu gevraagd vijf uitgangspunten vast te stellen voor de verdere uitwerking. Daarbij staan betrouwbaarheid, zorgvuldig ruimtegebruik, betaalbare energie, regionale samenwerking en lokale kansen centraal.

Deze uitgangspunten vormen het vertrekpunt voor de keuzes die de komende periode verder worden onderzocht.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Het ontwikkelen van een langetermijnperspectief op energie draagt bij aan twee strategische opgaven:

1. Aantrekkelijk Enschede – ES2050 helpt om ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in samenhang te bekijken en tijdig te sturen. Nieuwe woningbouwprojecten en bedrijventerreinen zorgen voor groei en bieden ruimte voor inwoners en bedrijven. Een goed bereikbare stad versterkt de economische dynamiek en maakt Enschede aantrekkelijk voor vestiging. Daarnaast verhoogt een groene leefomgeving de kwaliteit van wonen en draagt bij aan gezondheid en klimaatadaptatie. Ook een betrouwbare en duurzame energievoorziening is essentieel om deze opgaven te realiseren. Door deze opgaven niet los van elkaar, maar in samenhang te benaderen, kunnen we keuzes maken die elkaar versterken. ES2050 biedt hiervoor het kader en zorgt dat we tijdig sturen op integrale oplossingen.

2. Groen en duurzaam Enschede – ES2050 zorgt dat de energietransitie niet losstaat van andere opgaven, maar onderdeel is van een integrale aanpak. Bij woningbouw en bedrijventerreinen reserveren we daarom ook ruimte voor groen en energie-infrastructuur. Door rekening te houden met netcongestie kunnen we energievoorzieningen slim positioneren op plekken waar capaciteit en behoefte samenkomen. Zo versterken we de samenhang tussen ruimtelijke ontwikkeling en energie. Dit helpt ons om de duurzaamheidsambitie te realiseren en Enschede groen en toekomstbestendig te maken.

Argumenten

1.1 Het college van B&W en Raad hebben met de vaststelling van de herijking van de Energievisie besloten om een Energiesysteemvisie op te stellen

Het doel van deze energiesysteemvisie is om een beter beeld te krijgen van de energietransitie in Enschede na 2030 en om een beter beeld te krijgen van hoe de ruimtelijke opgaven die de energietransitie met zich meebrengt zich verhouden tot alle andere ruimtelijke opgaven in Enschede. ES2050 zal de rol van deze systeemvisie vervullen.

1.2 Het vaststellen van uitgangspunten geeft richting aan het proces waardoor het proces efficiënter verloopt en dit beter aansluit bij de wensen van de raad en het college.

Het is belangrijk dat er draagvlak bestaat voor ES2050 aansluit bij de andere (strategische) opgaven en ambities van Gemeente Enschede. Daarnaast zijn er verschillende invalshoeken van waaruit er gekeken kan worden naar de energietransitie en hoe deze zou kunnen verlopen. Door nu keuzes te maken over welk van deze invalshoeken we belangrijker vinden dan anderen, zal het uitwerken van ES2050 sneller verlopen.

1.3 Er zijn vijf uitgangspunten opgesteld, deze zijn terug te vinden in de Bespreeknotitie met Uitgangspunten Energiesysteem 2050

Deze uitgangspunten zijn tot stand gekomen tijdens bestuurlijke en ambtelijke werksessies. Voor meer informatie hierover, zie het kopje communicatie en de voorgeschiedenis hierboven.

De vijf uitgangspunten zijn (hierboven verder toegelicht);
1. We werken aan een robuust, betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem
2. We benutten ruimte optimaal en denken vroegtijdig na over de ruimteclaim van het energiesysteem
3. We werken aan een betaalbaar energiesysteem waarin iedereen mee kan doen
4. We streven naar regionale samenwerking en dragen eerlijk bij aan de energietransitie
5. Lokale kansen worden zo veel mogelijk benut

1.4 Deze Bespreeknotitie met Uitgangspunten stellen we vast

Met het vaststellen van de bespreeknotitie met uitgangspunten geven we richting aan het vervolgproces voor het Energiesysteem 2050.

Risico's

1.1 ES2050 heeft invloed op andere strategische opgaven en ontwikkelingen

Het energiesysteem heeft invloed op andere strategische opgaven, zoals woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit en groen. Daarom stemmen we keuzes voor het energiesysteem goed af met deze ontwikkelingen.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Aan het vaststellen van de bespreeknotitie met uitgangspunten zijn geen kosten verbonden. Waarschijnlijk zal er bij de inhoudelijke uitvoer van deze opdracht externe ondersteuning nodig zijn. Hiervoor is budget beschikbaar vanuit de CDOKE-middelen (klimaatgelden).

Afweging en alternatieve

1.1 Er kan worden gekozen om de Bespreeknotitie - Uitgangspunten ES2050 niet vast te stellen

Het niet vaststellen van de Bespreeknotitie - Uitgangspunten ES2050 vertraagt het proces en maakt het lastiger om richting te geven aan keuzes waarin techniek, ruimtegebruik en kosten onderling samenhangen. Ook bestaat het risico dat fundamentele afwegingen later opnieuw ter discussie komen te staan.

Participatie

Bij het opstellen van de uitgangspunten heeft geen participatie plaatsgevonden. Voor de verdere uitwerking wordt een participatieaanpak opgesteld, in samenhang met het plan van aanpak voor de volgende processtappen. Daarin wordt onder meer beschreven hoe partners en adviesorganen, zoals het groenberaad, worden betrokken.

Communicatie

N.v.t.

Vervolg

Na vaststelling van de uitgangspunten zal Energiesysteem 2050 nader uitgewerkt worden. Zie 'aanleiding en voorgeschiedenis' hierboven voor een globale beschrijving van het beoogde proces. Het streven is om dit proces in Q3 van 2027 af te ronden. De haalbaarheid van deze planning hangt mede af van de vraag of voor het uiteindelijke product een MER-procedure nodig is.

Bijlagen

	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
Bijlage 1	Bespreeknotitie - Uitgangspunten Energiesysteem 2050	Ja	Ja	Nee	Nee

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, **de Burgemeester,**

M.W. de Graaf R.W. Bleker